

Toimintakertomus 2015

– luonnos vuosikokoukselle 31.3.2016

Talonpoikaiskulttuurisäätiön vuosikertomus 2015

77. toimintavuosi

Yleistä

Toimintavuoden aikana säätiön uudet hankkeet ovat edenneet merkittävästi. Kylä 2020 - hankkeessa on tuotettu vuoden aikana opinnäytetyö: **Siru Perälän** kestävän kehityksen AMK-tutkintoon kuuluva, erinomaisin arvosanoin valmistunut työ ”*Perinnekylien ekologinen kestävyys. Esiselvitys Kylä 2020 -hankkeelle*”. Lisäksi **Paula Viertola** raportoi hankkeelle Seinäjoen Kitinojan ja Mustasaaren Stundarsin kaavoitusprosessien vaiheista. Mökillä -hanke sai rahoitusta Alfred Kordelinin säätiöltä ja mökkeilymuistoja keräävä kirjoituskilpailu käynnistyi marraskuun alussa 2015. Kestävä talo -hanke sai Salaojituksen Tukisäätiöltä apurahan, joten hanke pääsee toteutusvaiheeseen vuoden 2016 aikana. Lisäksi säätiön monivuotinen Kekristä kansanjuhla -hanke jatkui ja kunniakilpien ja -kirjojen myöntämistä jatkettiin. Jäsenretki järjestettiin 17.8.2015 Råbäckin tilalle ja Päivölän ruusutarhaan. Säätiö myönsi 3000 euron apurahan Teppo Korhosen Ravander Rauas -aiheiselle kirjahankkeelle.

Perinteisen rakentamistavan kunniakilpi

Säätiön perinteinen kunniakilpi tai kunniakirja on tunnustus perinteisen rakentamistavan vaalimisesta ja kannustus vaalimisen jatkamiseen. Kunniakilpi on tarkoitettu maatilakäytössä olevaan tai olleeseen rakennukseen. Kunniakirja voidaan myöntää varsinaisen maatilatalouden ohella myös maaseudun muuta asutusta palvelleisiin rakennuksiin. Tunnustukset koskevat vanhaa rakennuskantaa mukaan lukien 1950-luvun jälleenrakennuskauden kohteet. Erityisistä syistä tunnustus voidaan myöntää myös tämän jälkeen rakennetulle tai alkuperäiseltä paikalta siirretylle kohteelle.

Toimintavuoden aikana lunastettiin yksi kilpi. Lisäksi siirrettiin kilpiraadin arkistoaineistoa Helsingin yliopiston tiloista säätiön pääarkistoon, Keskustan ja maaseudun arkistoon Apollonkadulle. Kilpiraati kokoontui toimintavuoden aikana kerran. Toimintavuoden aikana alettiin lisäksi suunnitella kunniakilpien markkinoinnin tehostamistoimia.

KYLÄ 2020

Kylä 2020 -hankkeella kehitetään konsepti uudesta suomalaisesta kylästä, joka on ekologisesti ja esteettisesti kestävä. Helppo ja monistettava toimintamalli soveltuu etenkin taajamien reuna-alueille.

Toimintakertomus 2015

– luonnos vuosikokoukselle 31.3.2016

Kylä 2020 -hankkeella on tarkoitus yhdistää hyvän asumisen ja kestävän kehityksen ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset tavoitteet. Talonpoikaiskulttuurisäätiön näkemyksen mukaisesti hyvä asuminen toteutuisi parhaiten kylämäisessä yhteisössä, jonka paikalliset asukkaat voivat muodostaa esimerkiksi taajamien reuna-alueille tai maaseutukylään.

Hyvä asuminen koostuu säätiön näkemyksen mukaan kestävällä tavalla rakennetun asunnon lisäksi pihapiiristä, suhteista naapureihin, lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan sekä suhteesta luontoon. Kylä 2020:ssa asuntojen energialähteet ovat uusiutuvia, jätteet ja ravinteet kierrätetään ja asukkaat voivat hoitaa puutarhaa ja viljellä ruokaa sekä vaalia luonnon monimuotoisuutta ja perinnebiotooppeja. Asuntojen rakentamistapa perustuu uusiutuvien rakentamismateriaalien käyttöön, materiaalien kierrättämiseen sekä - jos mahdollista - perinteisten rakennusten uusiokäyttöön ja siirtämiseen.

Hankkeen ohjausryhmässä ovat toimineet **Ilkka Haavisto, Maija Mäki, Siru Perälä, Raija Seppänen, Jari Vesanen ja Paula Viertola**. Toimintavuoden aikana valmistui **Siru Perälän** kestävän kehityksen AMK-tutkintoon kuuluva, erinomaisin arvosanoin valmistunut opinnäytetyö ”*Perinnekylien ekologinen kestävyys. Esiselvitys Kylä 2020 -hankkeelle*”. Lisäksi **Paula Viertola** raportoi hankkeelle Seinäjoen Kitinojan ja Mustasaaren Stundarsin kaavoitusprosessien vaiheista. Vuoden aikana käytiin myös aktiivisesti neuvotteluja Sipoon Talman pilottiprojektiin liittyen.

Kestävä talo

Kestävä talo -hanke sai Salaojituksen Tukisäätiöltä apurahan, joten hanke pääsee toteutusvaiheeseen vuoden 2016 aikana. Hankkeessa tuotetaan PUU-lehden ylimääräinen erikoisnumero. Hankkeessa kestävällä talolla tarkoitetaan talon systeemianalyysiä, jossa pyritään selvittämään talon kestävyyttä kaikissa mahdollisissa tulevaisuuksissa. Kestävä talo on uusiutuvista materiaaleista rakennettu, maa-, vesi- ja biosysteemeihin kytketty asumisratkaisu. Hankkeella tavoitetaan valtakunnallisesti yli 9000 puurakennusalan harrastajaa, suunnittelijaa ja arkkitehtia. Hanke vahvistaa puutalojen asemaa ekologisen asumisen perusteltuna vaihtoehtona. Hankkeen johtajana toimi toimintavuoden aikana **Juha Kuisma**.

Mökillä -kirjoituskilpailu

Mökillä -hanke on valtakunnallinen, kaikille avoin kirjoituskilpailu, jonka aihepiirinä on mökkeily. Hanke sai rahoitusta Alfred Kordelinin säätiöltä ja mökkeilymuistoja keräävä kirjoituskilpailu käynnistyi marraskuun alussa 2015. Hankkeen käynnistämiseen liittynyt yhteistyökumppaneiden ja tuomariston kick off -tilaisuus järjestettiin 5.10.2015 Maaseudun Sivistysliiton tiloissa.

Toimintakertomus 2015

– luonnos vuosikokoukselle 31.3.2016

Kilpailuaika on 1.11.2015–31.8.2016. Kirjoituskilpailun pääpalkinto on 5 000 euroa. Lisäksi jaetaan 2 500–500 euron rahapalkintoja ja 10 kpl Meidän Mökki -lehden vuoden tilausjaksoja. Kilpailun tulokset julkistamme maaliskuussa 2017 ja samalla julkaistaan parhaista töistä koottu kirja, jonka kustantaa Talonpoikaiskulttuurisäätiö. Kilpailun järjestävät yhteistyössä Talonpoikaiskulttuurisäätiö, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Maaseudun Sivistysliitto, Maahenkustantamo ja A-lehdet. Kilpailun tuomaristoon kuuluvat hallituksen puheenjohtaja **Ilkka Haavisto** (TPKS), arkistotutkija **Marja-Leena Jalava** (SKS), kustantaja **Liisa Heikkilä-Palo** (Maahenki Oy), YTT **Kati Pitkänen**, kirjailija **Roman Schatz**, päätöimittäjä **Mervi Turunen** ja asiamies **Maija Mäki** (TPKS). Kilpailukutsu löytyy osoitteesta: <http://www.finlit.fi/fi/arkisto-ja-kirjastopalvelut/hankinta-ja-kokoelmapolitiikka/keruut/mokilla>.

Kekristä kansanjuhla -hanke

Vuoden 2009 alkupuolella aloitettu Kekristä kansanjuhla -hanke on tuottanut tulosta ja säätiöllä on vankka asema kekrin osajana ja kekritiedon välittäjänä. Kekrin vietto syysjuhlana on vakiintumassa monissa yhteisöissä sekä kaupungeissa että maaseudulla. Kekrijuhlien ja -kemujen järjestäminen eri puolilla maata on säätiön kekrihakkeen siivittämänä ilahduttavasti lisääntynyt. Kekri on erityisesti lokakuun viimeisen viikon aikana suosittu aihe mediassa. Säätiön rakentama kekrikonsepti sisältää kekrikemut, kekrimenu, kekrirokki, kekritarinat ja kekrileikit. Säätiö on lisäksi tuottanut kotisivut www.kekri.fi ja rekisteröinyt kekri-tavaramerkin.

Annantalossa Helsingissä järjestettiin kekripaja 27.9.2015. Kekripajassa lapset koristelivat kekripipareita ja leikkasivat kekriinaamioita. Paja osoittautui erittäin suosituksi ja kekripaja tullaan järjestämään uudelleen syksyllä 2016.

Säätiön perinteiset kekrikemut järjestettiin teemalla ”Tupa ryskyi, parret paukkui” 29.10.2015 säätiön jäsenen **Heikki Ahopellon** Armas-ravintolassa. Yhteistyökumppanina olivat Kalevalaisten Naisten Liitto ja MTK-Helsinki ry. Kemuissa esitettiin ”Tupa ryskyi, parret paukkui – Suomen kansan rivot runot” esitys, esiintyjinä **Eero Enqvist**, **Pinja Hahtola** ja **Petra Lampinen**. Kemuihin osallistui yhteensä 92 jäsentä ja yhteistyökumppanien jäsentä.

Ahmattien yö -kirjaa myytiin suoraan säätiöstä sekä Maahengen verkkokaupasta. Kirja on myös usean kirjakaupan valikoimassa, 153 koulussa ja päiväkodissa sekä 200 kirjastossa ympäri Suomea. Kirjaa on myyty ja lahjoitettu lähes 2000 kpl.

Sakari Pälsi -juhlavuosi 2015

Tiedotettiin jäsenistöä Sakari Pälsi -seuran organisoimasta juhlavuodesta ja sen tapahtumista.

Jäsenretki Råbäckin tilalle ja Päivölän ruusutarhaan

Talonpoikaiskulttuurisäätiö
PL 510, 00101 Helsinki
www.talonpoikaiskulttuurisaatio.fi
www.kekri.fi

asiamies Maija Mäki
p. +358 50 379 7471
maija.maki@tpks.fi

Y-tunnus 1106730-7 Nordea FI98 1800 3600 3716 64 OP-Pohjola FI04 5780 0750 0559 51

Toimintakertomus 2015

– luonnos vuosikokoukselle 31.3.2016

Kesäretki suuntautui agronomi Rikard Korkmanin Råbäckin tilalle ja Päivölän ruusutarhaan. Retki toteutettiin 17.8. ja sille osallistui 25 säätiön jäsentä. Espoon Mankissa sijaitseva Råbäck on ollut agronomi Rikard Korkmanin suvun omistuksessa vuodesta 1948. Tilan päätuotantosuunta on viljanviljely, mutta sen erikoisuus ovat noin hehtaarin alalle nykyaikaisesti tiheäistutetut omenapuut. Viljelytekniikka muistuttaa paljon viininviljelyssä käytettäviä menetelmiä. Kiinnostava on myös tilan ”Minun omenapuu” -konsepti, jossa sato myydään osuuksina ennakkoon nettikaupassa ja asiakkaat voivat osallistua ”omien” puidensa hoitoon. Kauniilla paikalla Hiidenveden kupeessa sijaitseva yli satavuotias Päivölän Virkistyskoti on suosittu juhla- ja seminaaripaikka, jolla on kiehtova historia. Se on toiminut muun muassa kulttuurihahmojen suosimana täysihoitolana ja sotasairaalana. Päivölässä sijaitsee Peter Joyn ja Pirkko Kahilan ylläpitämä koepuutarha, jossa kasvatetaan ja jalostetaan ruusuja sekä muita koristekasveja.

Viestintä

Jäsenille lähetettiin tapahtumakutsuja. Lehdistötiedotteita jaettiin STT:n palvelun kautta. Säätiön kotisivuilla www.talonpoikaiskulttuurisaatio.fi tiedotettiin toiminnasta, kunniakilvistä ja –kirjoista sekä säätiön tapahtumista. Säätiön ylläpitämällä kotisivuilla www.kekri.fi viestittiin kekristä kansanjuhla -hankkeen tapahtumista. Perustettiin säätiölle omat facebook- ja instagram – profiilit, joita päivitettiin säännöllisesti.

Jäsenistö

Säätiön uusiksi jäseniksi valittiin 26.3.2015 pidetyssä vuosikokouksessa agronomi **Rikard Korkman** ja hortonomi **Pentti Alanko**. Uusille jäsenille lähetettiin tervetuloa säätiön jäseneksi -kirje ja materiaalia säätiön toiminnasta. Säätiön jäsenmäärä oli 175 vuonna 2015.

Kokoukset

Säätiön vuosikokous pidettiin 26.3.2015 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tiloissa. Kokoukseen osallistui 14 säätiön jäsentä.

Vuosikokouksen alussa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) viestintäpäällikkö Sirkka-Liisa Mettomäki kertoi SKS:n toiminnasta ja erityisesti valmistautumisesta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumiin. SKS on tähän liittyen julkaisemassa muun muassa kokoomateosta itsenäisen suomen kulttuurihistoriasta. Todettiin, että säätiöllä ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralla on paljon yhteistä historiaa ja toivottavasti myös tulevaisuutta.

Hallitus ja tilintarkastajat

Hallituksen puheenjohtaja toimi tutkimuspäällikkö **Ilkka Haavisto**, varapuheenjohtajana ympäristökirjailija **Juha Kuisma**, hallituksen jäsenenä yliarkkitehti **Raija Seppänen**, toiminnanjohtaja **Paula Yliselä** ja tutkijatohtori **Kati Mikkola**. Hallituksen varajäsenenä toimivat VTL **Riitta Mäkinen**, professori **Pia Olsson**, DI **Jari Vesanen**, FM **Ari Siren** ja MMK **Paula Viertola**.

Toimintakertomus 2015

– luonnos vuosikokoukselle 31.3.2016

Hallitus kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Hallituksen sihteerinä toimi asiamies **Paula Viertola** ja asiamies **Maija Mäki** sekä kerran asiamiehen poissaolon vuoksi **Riitta Mäkinen**. Lisäksi hallitus kokoontui ideoimaan uusia hankkeita 20.10.2015.

Säätiön tilintarkastajina ovat toimineet **Juha Tuomala** KHT ja **Lotta Laitinen** KHT sekä varatilintarkastajina **Henrik Sormunen** ja **Taru Mäenpää** KHT.

Kilpiraati

Kilpiraadin puheenjohtajana toimi yliarkkitehti **Raija Seppänen** ja jäsenenä arkkitehti **Heikki Kukkonen**, arkkitehti **Pentti Toivari**, dosentti **Pia Olsson** ja arkkitehti **Antti Pihkala**. Kilpiraati kokoontui vuoden aikana yhden kerran.

Toimihenkilöt

Säätiön asiamiehenä ja hallituksen sihteerinä toimi johdon erityisavustaja, MMM **Paula Viertola** maaliskuun 2015 loppuun asti. Huhtikuusta 2015 lähtien säätiön asiamiehenä ja hallituksen sihteerinä on toiminut FM **Maija Mäki**. Kilpiraadin sihteerinä toimi FM **Aura Kivilaakso**. Rahastonhoitajana ja kirjanpitäjänä **Kirsti-Helena Saarinen**, JS-Ekonomia Oy.

Suhteet lähipiiriin

Säätiö myönsi toimintavuoden aikana 3000 euron apurahan säätiön jäsen **Teppo Korhoselle** Ravander Rauas –aiheisen kirjan kirjoittamiseen. Lisäksi säätiö maksoi 500 euron palkkion säätiön jäsen **Paula Viertolalle** Kylä 2020 -projektiin liittyvästä raportista. Säätiö ei ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville eikä tehnyt muitakaan säätiölain tarkoittamia toimia lähipiiriläisten kanssa.

Säätiön talous

Toimintavuoden aikana säätiö sai Keskitien Tukisäätiöltä toiminta-avustusta 30 000,00 euroa. Säätiö sai lisäksi toimintavuoden aikana apurahat Alfred Kordelinin säätiötä 15 000 euroa sekä Salaojituksen Tukisäätiöltä 10 000 euroa. Apurahoista tuloutettiin vuoden aikana 3.519,36 euroa.

Hallituksen jäsenille ei maksettu palkkioita.

Tilikauden ylijäämä on 5.982,87 euroa.

Säätiön oma pääoma oli vuoden vaihteessa 45.622,14 euroa ja taseen loppusumma oli 94.280,57 euroa.